

Abraham Hans
DE VLAAMSE BOSKEREL

III. BARON XAVIER VAN BOSCHDALE

Fier verhief zich het oude slot der edele heren van Boschdale. Stout rees de grote toren omhoog, waarvan de ronde vensters als reuzenogen bespiedend over het landschap staarden.

Een brede en diepe gracht omringde het kasteel en terzijde lag een overheerlijk park met weelderige bomen en bloemen.

Hoveniers en werklieden waren thans druk bezig om de sporen van de storm te verwijderen, want Xavier van Boschdale kon geen wanorde dulden. Orde en regelmatigheid moesten heersen in park en bos, in schuren en stallen, in het huis en in het gezin. Ook in de rekeningen van zijn pachters, en menige boer had in de kleine spreekkamer nevens de brede voorhal, harde woorden in verband met deze stelregel van zijn heer moeten verduren. In dat kamertje hadden stoere mannen geweend, die ginds achter het park dan de vuisten balden en de tanden knarsten van machteloze woede. Want machteloos waren de dorpelingen die afhingen van de rijke, oppermachtige baron.

Het dorpje Houthulst lag ginds vredig en kalm, met het nederig torentje op de grijze kerk, de witte pastorie, het hoge klooster en de weinige huizen die het plein omgaven. Maar daar ook huisden haat en afgunst, werd er vriendschap gehuicheld, terwijl vijandschap heerste. Daar werd soms gezongen, terwijl het hart schreide, gedronken om zorgen te vergeten, die toch niet konden vergeten blijven. Want op het kasteel woonde een man, die wel voor God knielde op de sierlijke bank van de dorpskerk, maar geen barmhartigheid beoefende, die wel prevelde «vergeef ons onze schulden», maar zelf aan niemand vergaf, die orde en tucht tot voorwendsel nam om streng te kastijden en harde slagen toe te brengen. Daar op het kasteel woonde een mens die zich zelf een wrekend opperwezen waande. Eduard van Boschdale begaf zich van de hut van Verdonk recht naar het kasteel, en hoe meer hij het slot naderde, hoe dieper zijn moed zakte. Maar hij zou zijn belofte niet schenden, hij zou heden de geweldige strijd aanvatten.

Zijn vader kon zo vreselijk hard zijn. En hij haatte Verdonk, de stroper. Hij had maatregelen genomen om Thildes vader van zijn gebied te verdrijven, want hij kon niet dulden dat er nog één man was, die voor de baron niet boog.

En nu kwam zijn zoon hem, de trotse burchtheer, die beter in de middeleeuwen zou geleefd hebben, zijn liefde voor een bosdeerne bekennen, hem ernstig verklaren, dat hij die laaggeboren stropersdochter tot vrouw wilde.

Eduard zag naar het kasteel, en de ramen van de grote toren schenen hem aan te grijnzen, gelijk ze dreigend hadden neergezien op menige pachter, die met bezwaard hart naar zijn strenge meester ging.

Eduard maakte nog een omweg, hij wilde het moeilijke ogenblik verschuiven, maar dan dacht hij weer aan de woorden van Verdonk, aan Thilde ook, en met een heftige beweging keerde de jonker zich om en stapte naar de slotbrug toe.

Angst greep Eduard aan. 't Scheen hem nu een onmogelijk iets, het bekennen van zijn liefde voor Thilde, het trotseren van zijn geduchte vader, en de jonker vluchtte naar zijn kamer op de eerste verdieping. Peinzend staaide hij door het hoge raam. Hij bemerkte niet de vlijtige hoveniers in het park, evenmin de sporen van de storm. Hij zag Thilde, de mooie, jonge bosdeerne; en een vlam sloeg op in zijn binnenste, zijn hart riep om zijn meisje. Hij voelde, dat hij haar niet missen kon, haar bezitten moest, welke tegenstand hem ook bedreigde, welke breuk er ontstaan kon, welke kloof hij delven zou tussen zijn familie, zijn adellijke vrienden en hem.

Hij zou tot zijn vader gaan en onbevreesd spreken. Zijn zaak was recht, niemand kon zijn hart dwingen tot de verloochening van een oprechte, vurige liefde. Maar toen Eduard zich van het raam wilde verwijderen, hoorde hij uit de hof een barse stem, en zag hij zijn vader, die hevig uitvoer tegen een tuinman, die deemoedig het hoofd boog en geen woordje durfde tegenspreken.

Eduard sidderde.

Nu tot zijn vader gaan kon hij niet. Hij moest wachten en voor dat uitstel zocht de jongeman tal van redenen, zonder zich zelf te willen bekennen, dat hij de strijd niet aanvatten durfde.

Baron Xavier van Boschdale en zijn gade zaten in de bibliotheek, een ruim vertrek. Twee grote eikenhouten kasten stonden vol boeken van allerlei afmetingen. Doch schier alleen de pluimborstel van de huisknecht raakte die werken aan, want de baron hield niet van lezen. Terwijl zijn oudste zoon te veel vermaken buitenshuis en in de stad zocht, om zich in de lectuur te verdiepen.

Eduard had menige foliant geopend, maar zijn geest kon zich niet met de inhoud van de meeste van die werken niet verzoenen. Sedert enige jaren vormde de jonker zich een eigen bibliotheek buiten het weten van zijn ouders. Hij vreesde immers hun afkeuring...

Mijnheer zat nu in een zetel van lichtgroen fluweel en stak juist een fijne sigaar op.

De barones vroeg, natuurlijk in het Frans, omdat de taal van het Vlaamse volk haar te gemeen was:

— Heeft de storm veel schade aangericht?

— Meer dan me lief is, maar dat hebben we te verwachten in dit jaargetijde. Doch iets anders kwelt me meer. Eduards gangen bevallen me niet! Onze zoon schijnt geen vijand te zijn van een man die zijn vader haat, Eduard komt in de hut van die ellendige Verdonk.

— Onmogelijk! kreet de barones verachtelijk.

— Wat bezielt de jongen toch en waar heeft hij die manieren geleerd? Altijd hielden we hem afgezonderd van het lage volk. Nimmer hebben we geduld, dat het dienstpersoneel gemeenzaam was jegens onze kinderen. Zonden we Bert, de hovenier, niet weg omdat hij Eduard op zijn armen door het park droeg en hem durfde te kussen, bah, fi! En toch gedraagt Eduard, ik moet het helaas vaststellen, zich niet zoals het een edelmanszoon betaamt.

— We zullen ons voornemen uitvoeren, zei de baron, de rook van zijn geurige sigaar nastarend. En geen uitstel meer. Waarlijk, ik schrok toen Joris, de boswachter het mij vertelde. Zo een gemeenzaamheid met mijn erge vijand.

— 't Verblijf elders zal hem wat beschaafder maken, stemde mevrouw toe. De baron belde, en de knecht, die onmiddellijk binnentrad, gebod hij «jonker Eduard» te verzoeken in de bibliotheek te willen komen. De zoon liet niet op zich wachten, ofschoon hij hevig tegen dit onderhoud opzag, want hij had een voorgevoel dat nu de strijd begon.

— Ik moet eens ernstig met u spreken. Zet u in die zetel zei de baron. Xavier van Boschdale smakte aan zijn sigaar en blikte dan zijn zoon recht in de ogen zeggend:

— Eduard, uw gedrag bevalt ons niet.

— Mijn gedrag, papa? herhaalde de zoon ontsteld.

— Val me niet in de rede, hernam de baron ongeduldig. Neen, uw gedrag bevalt me niet! Ge vergeet de verplichtingen aan uw stand verbonden, ge zijt te gemeenzaam met het lage volk, dat niet met vriendelijke woorden, maar door gestrenge daden in toom moet gehouden worden. 't Lust me niet alles nu op te rakelen, omdat ik overtuigd ben, dat het lichtzinnigheid was. Hoor Eduard, dat moet veranderen. Uw mama en ik hebben besloten, dat gij enige tijd zult verblijven bij uw oom Louis te Gent. Verder hebben we een ander plan voor u, in uw eigen belang. Bij uw oom woont een jonkvrouw

van goede afkomst. Haar ouders zijn overleden en uw oom is voogd over haar.

Ze is rijk. Een echtverbintenis tussen jonkvrouw Louise de Méricourt en Eduard van Boschdale zou geen van beiden onteren. Integendeel, uw fortuin zal er door gebaat worden. Dus, zorg nu dat ge zo spoedig mogelijk vertrekken kunt. We hebben aan uw oom geschreven en het zal hem aangenaam zijn dat gij er deze winter doorbrengt.

't Was of alles om Eduard draaide. De jongeling zag zijn ouders als in een nevel. Hij moest zich inspannen om zijn gedachten te verzamelen. Hij had zijn vader een bekentenis willen doen, en deze was hem voor.

— Wel, gij antwoordt niet! riep de baron ongeduldig uit.

— Wat doet ge vreemd! sprak de barones.

— Papa, ik zou liever hier de winter doorbrengen, zei Eduard.

— Dus ge wilt u verzetten! Ha, liever de winter hier doorbrengen om met domme boeren om te gaan, om een ellendige stroper te bezoeken, en misschien te blijven voortwoekeren in het kwaad.

— Wat misdeed ik, papa? vroeg de jongeling eerbiedig, maar nu op besliste toon.

— Men bericht mij een en ander, dat mij in 't geheel niet bevalt. Genoeg, ge zult naar uw oom gaan en trachten Louise de Méricourt voor u te winnen.

— Laat me nu ook spreken, papa, ik ben geen kind meer. Ge wilt mij verbinden aan een jonkvrouw, die ik niet ken, niet bemin en ook niet beminnen kan, papa!

't Grote woord was er uit.

— Niet beminnen kan! herhaalde de baron ongerust. Eduard was bleek, maar over zijn eerlijk gelaat lag een zweem van vastberadenheid en uit zijn ogen sprak wilskracht.

— Ik bemin reeds, papa, zei hij op vaste toon.

De baron sprong wild recht en ook zijn gade ontstelde zichtbaar.

— Gij bemint reeds! herhaalde de edelman schamper. En mogen we weten, wie de uitverkorene is?

Eduard aarzelde even, maar het was of hij zijn geliefde zag en luid riep hij:

— Ik schaam mij niet om haar papa, mama. Ik bemin Thilde Verdonk....

De baron werd bleek, en de edelvrouw slaakte een gil. Een ogenblik heerste er stilte, een dreigende stilte echter.

— Thilde Verdonk, ei zo, Thilde Verdonk! zei de baron spottend, moeite doend om kalm te blijven doch dit gelukte hem niet, want woest riep hij uit:

— Thilde Verdonk, is dat de dochter van die vervloekte stroper, die ellendige bosdeerne, die...

— Vader, als 't u belieft. Zij is mijn geliefde, en ik durf haar verdedigen, zei de zoon heftig.

— Weg, onwaardige, weg! bulderde de edelman. Zijt gij gek... ja, ge zijt stapelgek! Ge vernedert u voor een bosdeerne. Ge bemint haar zoals men een adellijke jonkvrouw zou beminnen? Een jeugdzonde, een vermaakje voor een edelmanszoon, dat had ik kunnen verschonen, goedkeuren zelfs. Ja, die bosdeerne, pril en bekoorlijk; zulke meisjes zijn verslingerd op geld...

Eduards aangezicht werd gloeiend rood en zijn blik fonkelde van verontwaardiging.

— Papa, dat is laster, dat duld ik niet! riep hij, terwijl tranen uit zijn ogen sprongen. Dat is laster. Zo is Thilde niet...

— Zwijg, onwaardige! Wat we horen! Eduard van Boschdale, edelmanszoon en Thilde Verdonk, stropersdochter, verliefd, verloofd. Morgen verzenden we de kaarten, morgen weet het heel de adel van België.

Dan komen de heren en dames, en Thilde zit daar nevens u in die zetel, maar ze moet eerst in de badkamer grondig gewassen worden. Dan stel ik haar voor als mijn aanstaande schoondochter. En Toon zit bij mij, met zijn stinkende pijp, en hij spuwt op het tapijt, en wij allen spreken Vlaams als de boeren, en we huren een accordeonspeler, en we dansen hier, dat de vloer kraakt. Als we dronken zijn brullen we Vlaamse liedjes en daarna gaan we aan het vechten...

— Schei uit, schei uit! riep de barones, die gemaakt lachte. Eduard, ge meent dat toch niet. Ga nu morgen of overmorgen naar oom Louis, en als ge terug keert, lachen we allen hartelijk om hetgeen er deze morgen gebeurd is.

De jongeman had de hoon van zijn vader stilzwijgend verduurd en nu sprak hij vastberaden:

— Papa en mama, op mijn ernstige gezegden antwoordt gij met spot. Ik herhaal u dat ik Thilde oprecht bemin en later tot echtgenote wil! Ik blijf bij dit besluit. Ik gaf haar mijn woord, en ik blijf haar getrouw.

— En ge denkt dat ik u zal laten begaan? vroeg de baron smalend. Gij zijt nog altijd minderjarig en liever laat ik u in een gesticht opsluiten, dan zulk een gekke verbintenis toe te laten! Maar, ik wil trachten u tot rede te brengen. Verdonk heeft u ingepalmd, niet waar?

— Neen, papa, Verdonk wilde mij tegen de grond slaan, toen hij mij bij Thilde zag!

— Ja, ik ken die manieren, en hoeveel geld vroeg hij u?

— Gij kent hem niet.

— O! gij moest hem smeken om zijn dochter te mogen opvrijen voorzeker? En mijnheer Verdonk liet zich bidden, en eindelijk gaf hij zijn vaderlijke toestemming, en gij naamt uw Thilde in uw armen. Kijk, daar zit nog een vuile vlek op uw borst.

— Vader, wij zouden best ernstig spreken, viel Eduard nog geduldig in.

— Och, ja, gij wilt dit geval met alle geweld ernstig behandelen. Ik kan bijna niet, maar ik wil trachten. Als gij nu — wat natuurlijk onmogelijk is — met Thilde trouwt, waarvan zult ge leven? Ik zal u niet toelaten in mijn bossen te stropen, en rijshout te stelen om bezems te binden is insgelijks verboden. Tussen ons zou alles verbroken zijn natuurlijk.

— Ik zal dan gaan werken om in mijn levensonderhoud te voorzien, papa.

— Met bezems leuren? De boer opgaan? Of ja, ge kunt misschien uw broek verslijten op een kantoorkruk. Maar kom niet aan mijn bel hangen! 'k Zal u als een vreemdeling behandelen, als een vagebond!

— Papa, Thilde is een eerbaar meisje, waarom mag ik haar niet beminnen?

— Bemin haar, jongen, ge hebt toch zakgeld genoeg, he. Heb er enige tijd betrekkingen mee, maar laat haar dan vlotten en vermijd een openlijk schandaal.

— Dat is schandelijke taal! riep Eduard, trillend van verontwaardiging.

— En nu is het genoeg! donderde de baron. Wel, nu spot ik niet meer, nu ben ik ernstig. Ga naar uw kamer en breng me hedenavond uw antwoord of ge naar uw oom Louis zult gaan! Vertrek!

Zwijgend verliet de zoon de zaal.

De baron liet zich in de zetel vallen en vloekte. Ja, hij vloekte in het Vlaams, in echt boere-Vlaams!

— Zo ver staan we nu! riep hij dan.

— Och, het zal overgaan, meende zijn gade. Een zottekensspel, een grap, mijn vriend.

— Kent ge Eduard dan niet? Waar hij die begrippen gehaald heeft, weet ik niet, maar hij handelt naar zijn overtuiging, en we staan voor een moeilijke zaak. Maar, ik zal hem die gekheid niet toelaten en maatregelen treffen om zo een zinneloos huwelijk te voorkomen. Een bosdeerne... Misschien dacht de baron aan Toria, eens een frisse en bekoorlijke jonge meid, nu een wrak. Dacht hij ook aan het kindje, dat kort na de geboorte stierf en door de doodgraver in een kuil gestopt

werd? Dat wichtje was ook een van Boschdale, maar niet voor de samenleving. Voor de wereld was het een onwettig kind, en de moeder een lichtzinnig meisje. Xavier van Boschdale had een schitterend huwelijk gesloten, waardoor zijn naam niet onteerd en zijn fortuin niet geschaad werd, en zo zou ook zijn zoon Eduard moeten handelen...

De jonker was naar zijn kamer gegaan en hoe bitter zijn ouders hem ook gegriefd hadden, toch voelde hij zich meer op zijn gemak.

In een geheime kast stonden boeken en geschriften van J.F. Willems, H. Conscience, J. Cats en Th. Van Rijswijk, die in de kasteelbibliotheek niet voorhanden waren. Zij hadden in de geest van de edelmanszoon een ander licht doen opgaan dan dat door zijn leermeesters ontstoken. Gretig had de jongeman ze gelezen en hun vrije gedachten in zich opgenomen.

Eduard meende te weten dat het Vlaamse platteland niet slechts aan de adel toebehoorde, zoals zijn ouders en voorouders voorhielden, maar ook aan het noeste vlijtige volk dat er sinds eeuwen de grond bewerkte en verbeterde.

Voor de bewustmaking van die nog onwetende massa beneden hem wilde hij zich inzetten. Maar de zoon van de Boschdales stond hierbij alleen tussen twee strijdige belangen.

Nu overdacht hij zijn toestand. Maar hij redeneerde niet meer. Hij begeerde zijn jonge Thilde. In gedachten zag hij haar voor hem: de blonde lokken, het glimlachend gelaat, haar lichaam stralend mooi. Als toen hij haar naar een afgelegen prieel in het bos had meegevoerd...

De lange dag verliep. Er werd op Eduards kamerdeur geklopt.

Een knecht verzocht de jonker beneden in het bibliotheekvertrek te komen. 't Was er gezelliger dan bij dag, nu met het helle licht van de sierlijke lampen.

Doch het was schijn, want het wezen van de baron was zo mogelijk nog strenger dan 's morgens, ook op het gelaat van de barones getuigde niet de minste trek van enige liefde voor haar jongste zoon.

De baron duidde Eduard dezelfde zetel aan als 's morgens en hij zat op dezelfde plaats en rookte weer een geurige Havana.

— Ge hebt nu tijd gehad om na te denken, zo ving de baron het onderhoud aan. Zult gij naar oom Louis gaan?

— Indien gij het wilt, ja, papa.

— Morgen.

— Waarom zo spoedig papa?

— Ik eis het...

Een blijde glans verspreidde zich op het gelaat van de barones, die reeds meende dat het ouderlijk gezag zegevierde, toen haar zoon toestemde. De baron zweeg even. Zou hij nog meer zeggen? Neen, Eduard ging heen, dat was nu het voornaamste, hij zou ginds wel veranderen, zijn boersheid verliezen en zeker gevangen worden door de mooie ogen van die adellijke jonkvrouw, Louise de Méricourt.

— Ik ben tevreden, Eduard, zei hij. Uw koffers zullen morgenvoormiddag ingepakt worden. Rond één uur kunt ge naar Roeselare rijden en er met de diligence van halfdrie afreizen.

De vader had alles geregeld voor zijn kind. Zo was hij gewoon geweest, zo wilde hij blijven tot zijn zonen een eigen huis bewoonden. Eduard keerde spoedig naar zijn kamer terug.

De baron begreep wel, dat hij nog niet overwonnen had, maar rekende op zijn verblijf elders.

— 't Zal een stille winter worden, zei de barones.

— Henri komt de volgende week.

— Ja, maar die gelijkt wel een vogel... pas is hij hier, vliegt hij heen...

— Hij zal meer thuis blijven, nu zijn toekomstige bruid voor haar gezondheid te Nizza aan de Middellandse Zee vertoeft.

— Een zwak vrouwtje...

— Och! Ze heeft niets te doen dan voor haar gezondheid te zorgen. Een goed huwelijk, oude adel, veel eigendommen, en slechts twee kinderen om te erven, merkte de baron op. Henri is verstandiger dan Eduard.

— Vreemd toch, ze hebben dezelfde opvoeding gehad, dezelfde meesters, dezelfde kostschool.

— Ja vreemd is het, maar we zullen de jongste dwingen tot hetgeen de oudste vrijwillig doet!

Mijnheer begon zijn dagbladen te lezen en mevrouw geeuwde.

Ieder meende dat de jonker vroeg gaan rusten was.

Maar toen het dienstpersoneel in de ruime keuken vergaderd was, verliet Eduard stil het kasteel.

Hij wilde dezelfde dag nog Thilde en haar vader zien en spreken! Hij spoedde zich voort door het park, dat bij het bos aansloot. 't Was pikdonker in het woud maar de jonker kende de weg en sloeg een dreef in, die hij tot dicht bij de hut van de wildstroker volgen kon.

— Halt! Wie daar?... klonk het eensklaps.

Eduard herkende de stem van Joris, de boswachter. Zijn eerste beweging was te vluchten om zich aan die verklikker niet bekend te maken, doch de herhaalde waarschuwing, gevolgd door een

bedreiging, zette hem tot voorzichtigheid aan.

— Ziet ge nu een kalme wandelaar een stroper aan? vroeg Eduard lachend.

— Mijnheer Eduard, zijt gij het? O, neem het mij niet kwalijk, wie zou u op dit uur hier verwachten?

— 't Is toch de eerste maal niet, dat gij mij 's avonds in 't bos ontmoet! hernam de jonker nors zijn weg vervolgend.

— Nu moet ik dadelijk naar het kasteel, mompelde de boswachter. De baron weet voorzeker niet dat de jonker hier is.

Eduard was ontstemd over de ontmoeting met Joris, want hij wantrouwde de slaafse dienaar. Hij achtte het goed mogelijk, dat de boswachter hem volgen en bespieden zou; om die reden sloeg hij een zijpad in. Vlug liep hij over de gevallen bladeren, die als een dik tapijt zijn voetstap verdoofden. Eensklaps schrok hij. Hij stond voor twee gedaanten. Een van deze rende weg en de ander slaakte een gil.

Eduard herkende een meisjesstem.

Vreemd, hij wantrouwde Thilde niet. Toch dacht hij eerst aan zijn geliefde met een gevoel van jaloezie. De gestalte wilde vluchten, maar Eduard greep haar nog juist bijtijds bij de arm en zijn stem veranderend vroeg hij:

— Wie zijt gij?

— Och, doe mij geen kwaad, stamelde het meisje, dat haastig haar kledij in orde stelde.

— Al goed, het is Thilde niet, dacht de jonker. Hij wist nu, dat deze deerne Zoete heette en de kleindochter van de oude Toria was, doch hij wilde zichzelf onbekend houden.

Hij liet het meisje los en spoedde zich voort.

— Hoe slecht van mij, Thilde ook maar een ogenblik te verdenken, peinsde de jongeman. Maar ik bemin haar zo afgunstig... 't Was Zoete die omgang had met Theophiel, de hulpboswachter. Theophiel zal mij voor Joris hebben gehouden en daarom rende hij weg, zo snel als de hazen die hij beschermen moet! Joris wil dat zijn ondergeschikten in hun diensturen alleen met hun taak bezig zijn, vooral nu Verdonk verrast moet worden!

Eduard bereikte weldra de hut; iemand pookte er in de haard. Hij klopte op de deur.

Een grendel werd weggeschoven en de stroper wenste de bezoeker op vriendelijk toon goede avond.

— 'k Verwachtte u niet meer, zei Verdonk. Zet u bij de haard.

— Ik moet u spreken, u en Thilde, antwoordde Eduard opgewonden. Mijn vader weet nu alles.

— Wat er gebeurd is, hoeft ge niet te zeggen, hernam de stroper.

— Maar ik blijf trouw aan Thilde! riep de jonker heftig.

— Bezin eer ge begint, Eduard. Luister! Ik zou nooit kunnen verdragen dat ge later mijn kind veronachtzaamt, omdat ze anders opgevoed werd dan gij.

Nu wilt ge duizend eden zweren, dat het nimmer gebeuren zal, en zeker, ge meent het, maar als de begeerte gestild is, dan ook moet gij haar als vrouw behouden. Beschuldig dan nimmer mijn dochter, nu kunt ge nog kiezen!

— Ik verkies het meisje waarvan ik houd... Ik wil alles verliezen, doch haar behouden! Eduard liet er droevig op volgen: Ik zal een groot deel van de winter afwezig zijn.

Het gelaat van het jonge meisje betrok.

De jongen vertelde nu, hoe hij vader beloofd had naar zijn oom te gaan, en hij verdedigde zijn gehoorzaamheid, eraan toevoegend dat hij Thilde trouw zou blijven.

Eduard had verwacht dat Verdonk hem bespot zou hebben, maar die zei:

— Een goed besluit, een uitmuntend besluit zelfs. Enige maanden afwezigheid, zeker, dat kan niet beter. Ge zult kalm worden, kunnen nadenken over uw keuze, en, als ge dan tot mij zegt:

— Ik kan niet, Toon. Ik kan Thilde niet huwen..., zal ik antwoorden:

— Spreek dan nooit meer een woord tot mijn dochter en er blijft vrede tussen ons. Wanneer vertrekt ge?

— Morgen reeds. O, kon ik maar thuis blijven. Wat zal er gebeuren tijdens mijn afwezigheid, en zult ge over Thilde waken?

— Bekommer u daarover niet, mijn vriend. Toon vangen ze nooit, en wie Thilde een haar durft krenken, zal haar dan in het vervolg wel mijden. Gij zijt braaf, vervolgde de stroper ontroerd. Ja het doet me waarachtig goed, dat er toch één van het kasteel anders over denkt. 't Doet me goed, ofschoon ik niet bezwaard ben om uw vaders verachting of haat!

Thilde scheen bedroefd.

Eduard bemerkte het en zei:

— De winter is spoedig voorbij, en als ik het ginds niet uithouden kan, keer ik terug. Mijn ouders mogen zeggen wat ze willen, mij verjagen, ik zal hen op dit punt weerstaan.

— Blijf ginder, jongen. 't Zal u goed doen. Waarlijk, ik meen het, hernam Verdonk.

Het drietal zweeg een wijl. Eduard moest heen gaan, anders waren de dienstboden te bed. Toch talmde hij.

Buiten gonsden stemmen.

Joris, de boswachter, verscheen in het deurgat en zei tamelijk oneerbiedig:

— Is mijnheer Eduard hier? Jonker, uw vader verzoekt u dadelijk te komen.

— Ben ik geen «goede avond» waard? vroeg Verdonk. Of komt ge hier uw tronie vertonen om te zien of de bosuil wel in zijn nest is?

— U heb ik niets te zeggen, mijn boodschap geldt voor de jonker.

— 't Is wel, Joris, 't is heel wel. Ge kunt gaan, zei Eduard uit de hoogte.

— Jonker...

Maar de edelmanszoon onderbrak driftig de dienaar van zijn vader met de woorden:

— Ik heb u gezegd dat ge kunt gaan! Uw taak is afgelopen. Joris, ge hebt mij bespied en ge hebt braaf uw boodschap overgebracht. Vertrek nu.

— En ge zult dus niet gehoorzamen? klonk bars een andere stem. Xavier van Boschdale trad nu zelf in de hut, en zijn oog fonkelde van toorn.

— Mijnheer de baron! riep Toon, in wiens blik de spotlust glansde. Welke eer! Kom binnen en sluit de deur als 't u belieft, want gij staat in de tocht en ge zijt dat niet gewoon.

— Mijnheer, ik gebied u mij te volgen! riep de edelman tot zijn zoon. Eduard was plots bleek geworden.

— Papa, straks kom ik naar huis, zei hij bedaard. Ik ben geen kind meer en ik wil ook niet bespied worden... Ik erken de gediensstige Joris niet als mijn bewaker.

— Gij zijt gek. 't Is wreed voor een ander om het zo openlijk te moeten zeggen... Ge trapt uw eer met de voeten, ge zit 's nachts bij een bosdeerne.

Verdonk was recht gesprongen en dreigend stond hij voor de baron.

— Ik weet dat ge van adel en zeer rijk zijt, sprak hij met hese stem. Maar, pas op, ge zult mijn kind hier niet komen beledigen! De baron was een stap achteruit geweken. Hij gevoelde zich niet veilig in deze hut. Hij was eigenlijk buiten zijn weten, vervoerd door drift, binnengelopen.

— Ik beledig uw dochter niet, zei hij.

— Meent ge soms dat ik uw zoon hier gelokt heb? Meent ge, dat ik mij vereerd zou gevoelen door een huwelijk tussen onze kinderen, omdat uw zoon van adellijke afkomst is?

De baron maakte een gebaar van afkeer en zei:

— Dat huwelijk wordt nooit gesloten.

— Mij goed...

— Ik wil kalm spreken, Verdonk, hernam de edelman, maar onder vier ogen.

— Thilde, ga naar boven, mijnheer Eduard verlaat een wijl mijn huis, want een spreekkamer heb ik niet, en gij, Joris, trek uw loerende tronie weg of ik spuw er op! gebood Verdonk.

Hij bleef met de baron alleen.

— Verdonk, zei deze, in een poging om vriendelijk te zijn, ge begrijpt wel, dat ik zo een huwelijk niet kan goedkeuren.

— O, zulks behoeft ge me niet te zeggen. Ge veracht me, neen, ge haat me. Ge telt me minder dan een haas of een konijn.

— Wees zo hevig niet! Luister, ik wil u een voorstel doen, maar laat mij uitspreken. Ge zijt arm, wordt oud en ge zijt verminkt. Ik weet wel hoe, maar ik wil daarvan geen misbruik maken.

— Omdat ge niet kunt maar anders! Ik heb mijn arm vreselijk gewond en dokter Vermeire oordeelde een afzetting noodzakelijk, omdat het been geraakt was. Bewijs het tegendeel zo ge kunt. Indien gij kondt, de bosuil zou wel voor uw wet verschijnen.

— Spreken we nu over onze zaak, hernam de baron ontwijkend. In elk geval zijt ge verminkt. Ellende bedreigt u. Luister naar mijn voorstel: Ik zal u een grote som geld uitkeren als ge van hier wilt verhuizen, maar niemand mag weten waar ge u zult vestigen. Ge kunt elders een rustig leven leiden.

— En ik ben uit uw oog! kreet Verdonk. Nu toont ge weer uw verachting voor de boskerel. Uw geld, uw goud, waar bloed en zweet aan kleeft is uw God. Nu zult ge niet heengaan, even wachten en luisteren. Met uw geld zijt ge machtig, maar niet meester over mij! Ik spuw op uw geld en ik zou het u in het gelaat smijten. Ja, Toon is verminkt, maar eer hij van u een duit aanneemt, sterft hij liever van de honger. Ha, ik moet weg en niemand mag weten waarheen. Niemand mag aan Eduard zeggen waar Thilde is en misschien wilt ge mijn kind ook wel een man geven, en ge meent dat met geld te verkrijgen. Hoor, baron, als Thilde van Eduard houdt en Eduard haar liefheeft, zal ik hun liefde niet in de weg staan. Maar versta me wel, Toon Verdonk schenkt zijn dochter liever aan een boskerel. Toon Verdonk zal nooit dit huwelijk als een voorwendsel gebruiken om in uw gunst te komen, Toon zal nooit iets aannemen dat van u is, want hij moet van u niets hebben. En als gij het nog eens waagt mij uw smerig goud aan te bieden, dan werp ik u aan de deur! Nu kent ge de bosuil! Indien ge mij van hier wilt verdrijven, laat me dan neerschieten door een van uw

handlangers, want levend vertrek ik niet van mijn erf! Ja, baron, mijn erf, gij hebt een kasteel en een park en bossen, en boerderijen. Dat is uw erf, maar ik ben zowel een vrij man op het mijne als gij op het uwe! En ga nu. Ja, nu moogt ge gaan!

De edelman liet het zich geen tweemaal zeggen. Zonder een woord te spreken verliet hij de hut, gloeiend van wraaklust.

Toon wierp de deur achter de edelman toe en schoof er de grendels voor, want hij wilde Eduard thans ook niet ontvangen. De jongeling was reeds naar het slot gegaan. 't Was beter, dat hij toch maar gehoorzaamde. In eens afbreken met zijn vader, met zijn streng gezag, kon hij onmogelijk.

In sombere stemming begaf de zoon zich naar zijn kamer. Wat later stond de baron voor de deur, gebiedend:

— Doe onmiddellijk open!

Eduard gehoorzaamde.

De edelman sloot de deur en bijna stikkend zei hij:

— Bedrieger!

— Heb ik u bedrogen, papa? vroeg de jongeling kalm.

— Zwijg, onwaardige! Wij meenden dat gij u onderwierpt, en wanneer we u in bed denken, zit ge in die vuile hut bij die jonge deerne en haar vader!

— Papa, ik heb beloofd op reis te gaan, maar niet van Thilde af te zien. Ik beloof het nu ook niet, en nooit! Vader wees niet zo wreed, vervolgde hij met een snik, wees niet zo wreed! Waarom wilt ge mij ongelukkig maken, mijn hart breken?...

— We lezen geen liefderomans! onderbrak de edelman op ruwe toon. Ik geef niet om uw tranen en nog minder om uw gebroken hart. Dat is onzin, maar ik denk aan uw toekomst, aan onze naam, onze eer!

— Thilde onteert ons niet. Ik duld niet, dat ge zulks zegt, neen, ik duld het niet! kreet de jonker op heftige toon. Een huwelijk om geld en naam. Een huwelijk zonder liefde, waartoe ge mij wilt dwingen, dat is onterend!

— Ge zijt gek. Maar luister. Ik ben tot alles in staat om u zo een gek huwelijk uit uw hoofd te drijven. Om zeven uur vertrekt ge morgen.

— Waarom nu weer die verandering, papa?

— Omdat ik het wil! Zeg maar, of ge gehoorzaamt, ja of neen! Zeg het.

— Ik zal vertrekken papa.

— Goed, dat is dan afgesproken! En meer heb ik u thans niet te vertellen.

Zonder avondgroet verwijderde zich de baron. Lang bleef Eduard nog

voor het raam staan, starend naar het duistere park. De volgende morgen vertrok hij op het vastgestelde uur, na een koel afscheid van zijn vader. Moeder was te vertoornd om hem te groeten, had de baron gezegd. Toch ging Eduard nog even Thilde goede dag zeggen aan de hut...

bewerking © 1982-2018, Jan MARCHAU

ABRAHAM HANS

DE VLAAMSE BOSKEREL

volksroman bewerkt door Jan Marchau

bewerking © 1982-2018, Jan MARCHAU

HELIOS N.V.
ANTWERPEN / AMSTERDAM